

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

С. В. Бреус, к.е.н., доцент

Р. В. Одинець, студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Протягом минулих років в Україні дуже популярним є здобувати вищу освіту. Абітурієнт був готовий платити за освітні послуги, не завжди роздумуючи над їх вартістю та якістю. У вищих навчальних закладах (ВНЗ) скористалися такими умовами. У більшості з них створювалися економічні, юридичні, факультети міжнародних відносин із порушенням основ науки планування. Особливо характерно це було для закладів недержавного сектору економіки, адже ці спеціальності приносили великі доходи і якість освіти деякою мірою відійшла на задній план. Внаслідок цього, на ринку праці України створилася ситуація, коли кількість випускників ВНЗ перевищувала потребу у спеціалістах такого профілю. Але демографічна ситуація останніх двох років та економічна криза порушила благополучні умови існування ВНЗ. Нестача абітурієнтів та важке фінансове становище громадян призвели до втрати ВНЗ своїх позицій. Іншим чинником стало те, що змушує замислитись керівників ВНЗ, що через виявлені порушення було припинено діяльність багатьох вищих навчальних закладів і їх філій. Сьогодні абітурієнт, обираючи ВНЗ, ретельно вивчає його стабільність, престиж та економічне благополуччя. Такий стан викликає необхідність роботи ВНЗ у напрямках створення умов, які б забезпечили його адекватне існування, тобто таких, що спрямовані на економічну безпеку [1].

За останні роки у наукових колах України точиться широка дискусія стосовно категорії «економічна безпека» держави та підприємства. А.С. Соснін та П. Я. Пригунов вважають, що економічне благополуччя тримається на трьох китах: розвиток, безпека і прибуток. [2, с. 63]. У чинному законодавстві є визначення економічної безпеки України – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави.

Серед науковців відсутній єдиний підхід до визначення суті економічної безпеки підприємства, а також характеристики цієї категорії, загалом, і для ВНЗ, зокрема.

Економічна безпека ВНЗ залежить від спроможності керівництва попередити та уникати можливі загрози і ліквідувати шкідливі наслідки негативних явищ, що впливають на їхню діяльність, як суб'єкта економіки. Саме неспроможність вчасно відреагувати і попередити явища економічного характеру призвела до кризового стану багатьох приватних ВНЗ в Україні. Опираючись на загальні визначення, можна вважати, що економічна безпека ВНЗ – це такий стан його економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і гарантує стабільне функціонування та динамічний розвиток [3].

До складових економічної безпеки відносяться такі [3]:

1. Фінансова складова – це взаємовідносини у галузі фінансів, які виникають під час здійснення фінансово-економічної діяльності ВНЗ.

2. Інтелектуальна й кадрова складові: охоплюють взаємозв'язані і водночас самостійні напрями діяльності ВНЗ:

– перший – зорієнтовано на роботу з професорсько-викладацьким складом, на підвищення ефективності діяльності всіх категорій персоналу і одночасно створення необхідних умов для розвитку особистості.

– другий – націлено на збереження й розвиток інтелектуального потенціалу, тобто сукупності прав на інтелектуальну власність або на її використання (зокрема забезпечення збереження авторських прав на лекційні, методичні матеріали тощо).

3. Технічна складова: наявність аудиторних площ відповідно до встановлених норм, забезпечення навчального процесу необхідною технікою, що відповідає сучасним світовим аналогам (оснащення комп'ютерних, лабораторних аудиторій підручними матеріалами для проведення занять).

4. Технологічна складова забезпечення проведення занять з дотриманням вимог щодо викладання навчальних дисциплін (індивідуальні плани викладачів, навчальні, робочі програми, календарні плани тощо).

5. Нормативно-правова складова: забезпечення матеріалами чинного законодавства України, з одного боку, як суб'єкта приватного сектора економіки, з іншого, як навчального закладу, які регламентують діяльність ВНЗ.

6. Інформаційна складова – використання інформації двох середовищ: внутрішньому та зовнішньому. До першого відноситься економічна інформація, яка формується під час фінансово-господарської діяльності ВНЗ та навчального процесу безпосередньо. До другого – інформація, що формується поза межами ВНЗ і використовується для вивчення конкурентного середовища (діяльності інших ВНЗ), демографічного стану, фінансової спроможності населення тощо.

Таке подання процесу економічної безпеки показує, що кожна її складова повинна досліджуватись на всіх етапах, це забезпечить комплексний підхід до визначення економічної безпеки вищих навчальних закладів.

Список використаної літератури:

1. Тюленев Г. Д. Вищий навчальний заклад як економічна корпорація: доцільність та наслідки / Г. Д. Тюленев // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. Зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. 23. Ч. I. — Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2011. – С. 49 – 54.

2. Соснин А. С. Менеджмент безопасности предпринимательства: (учебное пособие) / А. С. Соснин, П. Я. Пригунов (Государство, регион, предприятие, личность) / Под ред. Е. А. Олейникова. – К.: Изд-во Епроп. ун-та, 2002. – 559 с.

3. Стеців І. С. Економічна безпека ВНЗ: сутність та особливості планування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10021/1/34.pdf>.